Бизнес-экспо 2017

Балаҕан ыйын 20-23 күннэригэр Предпринимательство уонна туризм сайдыытын министерствота уонна предпринимательствоны өйөөһүн Республикатааҕы киинэ предпринимателлэргэ форум тэрийэн ыыттылар.

Форум маҥнайгы күнүгэр предпринимателлэр былааһы кытта аһаҕастык кэпсэттилэр, тыгаан турар боппуруостары ырытыстылар. Ол кэннэ үгэскэ кубулуйбут «Бизнес-экспо» предпринимателлэр быыстапкалара буолан ааста. Билигин бу тэрээһини көннөрү быыстапка эрэ курдук буолбакка, санаа атастаһар, предпринимателлэр бэйэ-бэйэлэрин кытта билсэр, кэпсэтэр, илии баттаһар да түһүлгэлэрэ буолла.

Быыстапкаҕа киирээти кытта Саха сирин предпринимателлэрин өйүүр фондалар, кииннэр, бааннар тураллар.

Кинилэртэн тиийэн предприниматель тустаах ыйытыытын биэрэн, хоруй ылан барыан сөп. Мин субсидиялар туһунан туоһуластым. Субсидиялары хаһан уонна хайдах ылыахпын сөбүй?

- 2017 сыллааахха бэриллиэхтээх субсидиялар номнуо бэриллибиттэрэ. Онон билигин 2018 сыллааахха киирсиэххитин сөп. Саҥа дьыл кэнниттэн аччыгый бизнес порталыттан киирэн куонкурустар хаһан ыытыллалларын көрүөххүтүн сөп.

- Быйыл кирэдьиит ылбыт тэрилтэ бырыһыанын төнүннэрэригэр субсидия көрүллүбүтэ. Онно усулуобуйатыгар "баантан ылбыт буоллаххытына" диэн сурулла сылдьар. Оттон өскөтүн микрокредитнай организацияттан ылбыт буоллахпына?

- Саҥа саҕалаан эрэр предпринимателлэргэ бааннар кредит биэрбэттэр, ол иһин предпринимателлэр үгүстэрэ микрокредитнай фондалартан ылан кэбиһэллэр. Оччоҕуна кинилэр субсидия нөҥүө бырыһыаннарын кыайан төнүннэрбэттэр, субсидия кредит улахан бааннартан ылыллыбыт буоллаҕына биирдэ көрүллэр.

Амма Абаҕатыттан Антонова Татьяна Филипповна кыл оҥоһуктарын сэргээн көрөбүн. Манна кыл сэлээппэлэр, харысхаллар, сөрүө, массажердар бааллар:

- Биһиги бастаан "Бэлэх" диэн айар мастарыскыайга дьарыктанан саҕалаабыппыт. Оҥоһуктарбыт хамаҕатык атыыга бараллар уонна илиинэн оҥоһуллар, эсклюзивнай буоланнар ботуччу сыаналаахтар. Холобура, бу сөрүө 30 тыһыынчалаах, онтон сэлээппэлэр 10 тыһыынчаттан саҕаланаллар. Дьон кыл олус үлэлээх буоларын сыаналыыллар. Биир сэлээппэ 35 миэтирэ кылтан өрүллэр, онуоха сиэли сууйарыҥсоторуҥ, дьүһүнүнэн наардыырыҥ улахан үлэ буолар. Аны сылгы сиэлэ айылҕаттан эмтиир, арчылыыр айылгылаах буолан саха ыала дьиэлэригэр кыл оҥоһук баар буоларыгар дьулуһар. Сөрүөнү дьон кэлин олус сэргиир буоллулар, манан дьыбааннарын, кириэһилэлэрин сабаллар онно олорбут киһи эмтэнэр, ыраастанар. Кыл буолан олус үйэлээх, биһиги төрүттэрбит манньк оҥороллорун музейтан көрөн билбиппит, музейга баар сөрүө туох да буолбатах сабыс-саҥа көрүҥнээҕэ, ол үс үйэ анараа өттүгэр оҥоһуллубут эбит. Онон көлүөнэлэринэн бэриллэр тэрил. Мин манньк оҥоһуктары оҥорон таһаарар буоламмын аһаҕастык атыылаары, тарҕатаары, рекламалаары ИП буолбутум. ИП буоллахха, салалта даҕаны олус көмөлөһөр, бэйэлэрэ араас тэрээһиннэргэ, быыстапкаларга кытыннараллар, барарга-кэлэргэ массыынанан хааччыйаллар. Онон кыл оҥоһук сокуоннай бизнес биир көрүҥэ буоларынан киэн туттабын.

"Бигэ" ХЭТ

"Бигэ" туһунан биһиги хаһыаппыт үгүстүк суруйбута. Чахчы инновационнай, социальнай, аан дойдуга биһирэбили ылар кыахтаах хампаанньа. Бигэ оҥорон таһаарар кырааскалара сыта суохтар, тоҕо диэтэххэ, мас хатырыгыттан оҥоһуллаллар. Мас хатырыган компоненнара баар буоланнар сыгынньахтаммыт мас бу кыраасканан сотулуннаҕына туохха да бэриммэт, тэллэйдэммэт, эргэрбэт. Аны сыта суох буолан бу кыраасканан, төгүрүк сыл туттуохха сөп. Бэл, оҕо миэбэлин кырааскалыырга туһаныахха сөп эбит.

«Төрүт Ас»

Маҥнайгы эрээккэ үүт-ас оҥоһуктар, минньигэстэр, бурдук астар тураллар. Мэҥэ Хаҥалас Майатыттан УК ММК ХЭТ «Төрүт ас» хампаанньа аттыгар тиийэбин, кинилэр оҥорон таһаарар бородууксуйалара суорат, иэдьэгэй, йогурт, үүт - хас биирдии дьиэҕэ кэтэһиилээх бородууксуйалар.

Астарын-үөллэрин хайдах оҥорон таһаараалларын кэпсииллэр:

- Үүппүтүн Мэҥэ Хаҥалас Бэдьимэ, Мэлдьэхси-Суолата, Бөкө, Чүүйэ, Наахара, Бырама, Лоомтука нэһилиэктэрин олохтоохторуттан тутабыт уонна анығылыы тупсаҕай технологиялаах, лабораториялаах собуокка оҥорон таһааран Дьокуускай эргин уонна Нерюнгрини хааччыйабыт. Дьокуускайга атыыбыт ордук хамаҕатык барар, ол курдук «Айгуль», «Соседи» курдук ситимнээх маҕаһыыннары кытта үлэлиибит. Үүппүтүн «Гормолзаводка", "Сахаагропродуктарга" эмиэ туттарабыт. Собуоппутугар күҥҥэ 12 туонна үүтү оҥорон таһаарабыт.

Марфа Заборовская - Хаҥалас улууһун, Нөмүгүтүттэн сылдьар эдэр предприниматель:

- Мин урукуттан иинһинэн дьарыктанабын. Дьарыктаах буолуу киинин нөҥүө субсидиянан иистэнэр массыына ылынан, кэлин социальнай харыстабылы кытта контракт түһэрсэн ИП быһыытынан үлэлии сылдьабын. Сакаас быыстала суох киирэр. Мин тэрилтэҕэ үлэлээбэппин, ол иһин ИП нөҥүө социальнай страховкабын, биэнсийэбин төлөнөбүн. Ол иһин бэйэм больничнайга да барыахпын сөп, декретнай да төлөнөр. Кырдьар сааспар биэнсийэлээх буолабын. Ону тэҥэ, Предпринимателлэри кытта үлэлиир салаа биһигини олус өйүүр, быыстапкаларга ыҥырар, субсидиянан үп-харчы боппуруоһугар көмөлөһөр. Миигин инстаграмҥа @ syytyk_ykt страницабыттан булуохххутун сөп.

Сонун бородууксуйа

Аска-үөлгэ саҥа бородууксуйалартан олус сэргээн Уус Алдан улууһун "Мүрү Ас" СХППК бородууксуйатын сэргээтим.

Манна Шоколадтаах уонна укроптаах арыы баар эбит. Онон импортнай арыылары ылбакка, бэйэ минньигэһин амсайыахха.

Петр Петрович Толстоухов - Чурапчы улууһа, норуот маастара:

- Мин 22 сыл маһынан үлэлээтим. Бастаан маастар быһыытынан үлэлээбитим, билигин бэйэм сыах аһан ИП буоллум. Үс көмөлөһөөччүлээхпин. Мин үлэлэрбин дьон бэйэ-бэйэлэриттэн истиһэн билэллэр, онон сакаас быыстала суох киирэр. Республика араас муннуктарыттан оннооҕор төлөпүөн нөҥүө сакаас ылабын. Холобура, бу аһыыр остуол уонна дьиэ кэргэн тутаах дьонугар ийэлээх, аҕаларыгар анаан оҥоһуллубут олоппостору оҥорбутум. Олоппоско мааман муоһа, төбөтө баар буолуохтаах, остуол балык, таба ойуутунан киэргэтиллибит буолуохтаах диэбиттэрин эскизтээн, олоппоско сылгы тириититинэн мааман төбөтүн оҥорбуппут. Маһы кыһан киэргэппиппит, бу сакаас барыта 600 тыһыынча солкуобай буолбута. Ону көрөн элбэх киһи сахалыы моһуоннаах остуол, олоппос, куукуна сакастыыр. Урут салалтабар бэйэм киирэр-тахсар, ыйыталаһар, туруорсар этим, билигин бэйэлэрэ сырсаллар. Онон бу маннык быыстапкаларга хото кыттабын. Туох баар миэбэли барытын оҥоробут уонна миэбэл оҥорорго үөрэниэн баҕалаахтары үөрэтэбин. Мастан кыһан оҥоруу өбүгэлэрбит төрүт дьарыктара, онон анығылыы сиэргэ-майгыга сөп түбэһэн, ычччаттарга көрдөрөн, үөрэтэн иһэрбит, үгэспитин үйэтитэр ньымабыт, айахпытын иттэр суолбут буолар.

Емельян Семенович Борисов - "Золотой наперсток" ХЭТ:

- Бу мин төрөппүттэрим саҕалаабыт дьыалалара. Мин бэйэбин өйдүүр буолуохпуттан аҕам предпринимательствонан дьарыктанар этэ. Кытайтан табаар да таһар этэ. Ол сылдьан хайдах саатар наскыбытын кытайтан таһан бүтүөххэ диэн, Екатеринбург куораттан сырье аҕалан, баайар массыынкалары атыылаһан Саха сиригэр аан маҥнайгынан наскы оҥорон таһаарар буолбута. Бэйэбит наскыларбыт ураты сахалыы ойуулардаахтар-мандардаахтар уонна ичигэстэр. Хлопога 75%, полиэстера 15% уонна 5% резиналаах, 5% синтетикалаах буолан бөҕө-таҕа. Дьон олус астыналлар уонна сыаната да удамыр диэн атыылаһаллар.

"Хоту тент" ХЭТ.

Павел Варламов: Биһиги оҥорон таһаарар палаткаларбытын, портативнай гаражтарбытын, көстүүмнэрбитин дьон олус сэргээтилэр. Бу идеятын биһиги салайааччыбыт Афанасий Спиридонович Махатыров Кытайга сылдьан өйдөөн көрбүт. Арай, массыыналарын гаражка укпакка, бүрүйэн кэбиһэллэр эбит. Кэлин кини бүрүйэр ичигэс матарыйаалы монголлар оҥороллорун билбит. Бу Саха сиригэр олус наадалаах уонна туһалаах буоларын бэлиэтээн, тыалы-кууһу киллэрбэт, ардахха-хаарга бэриммэт үрүҥ көмүс напылениелаах сабыылары оҥорон таһаарарга быһаарыммыт. Тент төһө да туһалааҕын иһин, атын дойдулар киэннэрэ биһиги усулуобуйабытыгар табыгаһа суохтар. Биһиэхэ эрэ кыһынын 50-чэ кыраадыс тымныыга тиийэр, ону ол диэбэккэ массыыналарбыт таһырдьа аһаҕас халлаан анныгар кыстыыллар ити техникабытын олус кэбирэтэр. Оттон теннээх буоллаҕына, харысхаллаах буолар эбит. Портативнай гаражтарбытын туһаммыт дьон манньк палатка, көстүүм баара буоллар диэн бэйэлэрэ өй уганнар билигин итинэн эмиэ дьарыктанабыт. Онон оҥорон таһаарарбыт элбээн Технопарк "Якутия" резиденэ буолан, улахан дьиэлэнэн-уоттанан өссө да айар-тутар санаалаахпыт.

Прокопий Прокопьевич Андреев – Мэҥэ Хаҥалас улууһун предпринимателэ:

- Бу көрдөрүүгэ арбалит блоктар тураллар. Арбалит блоктар сиэмэнтэн уратылара диэн быдан үйэлээх уонна мас кырамтатын кытта, кумах, сиэмэн матарыйааларыттан оҥоһуллубут буолан салгыны киллэрэр, дьиэ иһэ быдан ыраас салгыннаах буолар. Сиэмэн блок түргэнник көөрөттөн түһэр буоллаҕына арбалит өр турар. Ол аата манньк матарыйаалынан дьиэ тутуннаххытына хас эмэ үйэҕэ сиҥнибэккэ бэриллэн иһиэҕэ. Дьиэ көҥдөйүгэр быһа холоон 700 тыһыынча буолуоҕа, ол эрэн бу мас дьиэттэн уратыта диэн баһаартан куттала суох. Манньк матарыйаалынан аллергиялах дьон дьиэ туттуохтарын сөп. Оччоҕуна, таас быылыгар көбөр ыарыылар арыый аматыйыахтарын сөп дии саныыбын онон арбалит дьиэлэри туттуҥ диэн сүбэлиибин.

Бизнесмен сүбэтэ

«Саха инновации» хампаанньа дириэктэрэ Степан Михайлович Иванов кистэлэҥин кэпсиир: Манньк быыстапкаларга тэрээһиннэргэ сырыттаххына кыра блокноттаах сылдьар буол. Онно кэпсэппит дьонуҥ ааттарын-суолларын, миэстэтин чааһын сурунан кэбиһэҕин. Онтон хас эмэ бириэмэ буолан баран эрийэргэр, мин эйиигин кытта манньк күҥҥэ-дьылга, бачча чааска, оннук тэрээһиҥҥэ билсибитим диэн кэпсэтэн бардаххына, киһиҥ ах барар, миигин убаастыыр эбит диэн, номнуо эйиэхэ эйэҕэс сыһыаннана түһэр.

Бу баар эбит билсиһии-көрсүһүү, дьону бэйэҕэ тардыы өссө биир ньымата.

Бизнес-экспо кэмигэр предпринимателлэр бэйэлэрин бырайыактарын дьоҥҥо сиһилии кэпсээтилэр, бэйэлэрин сыалларын-соруктарын быһаардылар. Чахчы даҕаны, дьон киһи туһугар үлэлиэхтэрин, айыахтарын-тутуохтарын баҕараллар эбит. Онно үгүс сыраларын ууран туран үлэлииллэр. Предприниматель киһи бэйэтин үлэтигэр болҕомто уурулуннаҕына, дьон сэргээтэҕинэ олус үөрэр, онтон күүс-уох эбинэн саҥаттан саҥаны айар-тутар. Манна араас олох эйгэтиттэн аһыуөлу оҥорон таһаарааччылартан саҕалаан, чүмэчи кутуутугар тиийэ үлэлии сылдьар дьон биир санааҕа кэлэн, дьон олоҕо тупсарын туһугар холбоспуттарын көрдөххүнэ, санааҥ көтөҕүллэр. Ыраата барбакка, бэйэҥ төрөөбүт буоргуттан кутуллубут иһиттэн аһаан, бэйэҥ айылҕаҕар үүммүт чэйи иһэн, төрөөбүт сыһыыларгар, алаастаргар мэччийбит ынах үрүҥ аһынан тото-хана аһаан, бэйэҥ дьонуҥ-сэргэҥ тутан-хабан тигэн таһаарбыт таҥастарын таҥнан сылдьыбытыҥ уон оччонон ордук.

Вероника Александрова